

SIIKAISTEN TARKASTUSLAUTAKUNNAN VUODEN 2022 ARVIOINTIKERTOMUS

1. LAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1. Kokoonpano

Kuntalain 121.1§:n mukaan kunnanvaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Valtuusto on kokouksessaan 4.8.2021 valinnut tarkastuslautakuntaan jäsenet ja varajäsenet.

Kunnanvaltuusto on 28.9.2022 myöntänyt eron luottamustoimesta tarkastuslautakunnan puheenjohtajalle Therese Rosenqvistille. Hänen tilalle tarkastuslautakunnan jäseneksi on 28.9.2022 kokouksessa valittu Anneli Lahtinen ja puheenjohtajaksi Hannu Heikintalo sekä varapuheenjohtajaksi Vesa Viljanen.

Varsinainen jäsen		Henk.koht.varajäsen	
Therese Rosenqvist, pj 28.9. asti	(0)	Pasi Dahl	(0)
Hannu Heikintalo, vpj, 28.9. alk pj	(5)	Leo Forss	(0)
Vesa Viljanen, 28.9. alk. vpj	(5)	Susanna Kuusisto	(0)
Paavo Tuulensuu	(3)	Toivo Fridfelt	(2)
Heli Harju	(5)	Riitta Vanhatalo	(0)
Anneli Lahtinen, 28.9. alkaen	(4)	Pasi Dahl	(0)

Suluissa on esitetty osallistumiskerrat kokouksiin. Kokouksia on ollut 5 kpl.

Tarkastuslautakunnan jäsenet ovat ilmoittaneet seuraavat pysyvät esteellisyydet: Heli Harju on keskusvaalilautakunnan varapuheenjohtaja.

1.2. Toiminnan tarkoitus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on KunL 121 §:n mukaan arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet sekä onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tuloksellisuutta tarkastellaan laajasti toiminnan onnistuneisuutena, arvioiden miten hyvin kunta täyttää tehtävänsä asukkaiden palvelujen tuottajana.

Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä mutta omana asianaan.

Hallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta (KunL 121.5§).

1.3. Yhteys tilintarkastajaan

Kunnan tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy vastuullisena tilintarkastajanaan JHT Vesa Keso.

1.4. Toimintamuodot

Tarkastuslautakunta on käsitellyt kuntalain ja hallintosäännön edellyttämiä asioita vuoden 2022 vuosityöohjelman ja vuosille 2021-2024 hyväksytyn arviointisuunnitelman mukaisesti. Vuoden 2022 arviointityössä on painotettu ostopalveluiden laadunvalvontaa ja henkilöstöä. Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden arviointi siirrettiin vuodelta 2021 vuodelle 2022.

Jokaiseen tarkastuslautakunnan kokoukseen on kutsuttu kunnanjohtaja selvittämään ajankohtaisia kunnan toimintaan ja talouteen liittyviä asioita. Jokaisessa kokouksessa on ollut myös työohjelman mukainen arviointiteema.

Kunnanjohtajan lisäksi toimintavuoden aikana kokouksissa on ollut kuultavina rehtori/sivistystoimenjohtaja, tekninen johtaja, hallintopäällikkö sekä kirjasto- ja kulttuurisihteeri.

Tarkastuslautakunta on saanut selvityksiä johtavien viranhaltijoiden toimesta kunnan toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta. Viranhaltijoiden täytettäväksi on annettu arviointilomake, joka on liitteineen toimitettu ennen kokousta tarkastuslautakunnan jäsenille. Lomakkeella on painotettu tuloksellisuuteen ja johtamistyöhön liittyviä asioita.

Arviointityönsä suorittamiseksi tarkastuslautakunta seuraa toimielinten ja viranhaltijoiden toimintaa. Tarkastuslautakunta on sopinut seuraavasta työnjaosta eri hallinnonalojen toiminnan seuraamisessa.

<u>Toimielin</u>	<u>Tarkastuslautakunnan jäsen</u>
Kunnanhallitus	Paavo Tuulensuu, Anneli Lahtinen
Hyvinvointilautakunta	Hannu Heikintalo, Heli Harju
Elinvoimalautakunta	Vesa Viljanen, Anneli Lahtinen

Yksi arviointityön toimintamuoto ovat erilaiset tutustumiskäynnit kunnan eri kohteisiin. Arviointivuoden aikana tarkastuslautakunta on tehnyt tutustumiskäynnin teknisen toimen varastotyömaalle 13.1.2023 kokouksen yhteydessä.

2. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN JA TULOSELLISUUDEN ARVIOINTI

2.1. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä toiminnan tarkoituksenmukaisuus ja tuloksellisuus hallintokunnittain

Tarkastuslautakunta arvioi hallintokuntien ja niiden tehtäväalueiden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä toiminnan tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta seuraavasti:

Henkilöstö

Henkilöstöön liittyvä arviointi on tehty kunnanjohtajan toimittaman kirjallisen aineiston ja suullisen kuulemisen perusteella.

Valtuuston asettamien tavoitteiden osalta tarkastuslautakunta toteaa, että talousarviossa tai kuntastrategiassa ei ole suoranaisesti henkilöstöön liittyviä tavoitteita. Tarkastuslautakunta kuitenkin korostaa onnistuneiden rekrytointien ja hyvän henkilöstöhallinnon merkitystä tuloksellisen ja tarkoituksenmukaisen toiminnan järjestämisessä.

Arvioinnissa on kartoitettu henkilöstöhallinnon laatuun liittyviä asioita. Saadun selvityksen mukaan henkilöstön vastuut ja tehtävät ovat pääsääntöisesti selkeät. Tehtäväkuvaukset on käyty läpi esimiesten toimesta ja niitä päivitetään tarvittaessa kehityskeskusteluiden yhteydessä. Poikkeuksena tuotiin esille sivistystoimen hallinnon sekä varhaiskasvatuksen osalta sivistystoimenjohtajan ja päiväkodinjohtajan tehtävänrajaukset.

Työhyvinvoinnin seuraamisen osalta tarkastuslautakunnalle todettiin, että esimiestehtäviin kuuluu tukea ja seurata työssä selviytymistä ja selvittää taustaa toistuville poissaololle. Selvitys tulee tehdä jos henkilö on ollut poissa työstä viimeisen 12 kk:n aikana yli 5 kertaa tai 15 päivää.

Työpaikkaselvitykset tehdään vähintään viiden vuoden välein. Kohdennettuja selvityksiä tehdään tarvittaessa. Työsuhde-etuna työntekijöillä on käytössä e-passi, lounasetu ja ilmainen kuntosalii.

Henkilöstön osallistumismahdollisuuksista tuotiin esille kehityskeskustelut, yhteistyötoimikunta ja yksikkökohtaiset työpaikkapalaverit. Henkilöstön koulutustarve ja -halukkuus kartoitetaan kehityskeskusteluissa. Lisäksi vuosittain laaditaan koko henkilöstön koulutussuunnitelma.

Tulevista kriittisistä henkilöstöön liittyvistä asioista nousi esille rekrytointiin liittyvät vaikeudet.

Tarkastuslautakunta korostaa, että kehityskeskusteluja tulee käydä koko henkilöstön kanssa, myös johtavassa asemassa olevien viranhaltijoiden kanssa. Tarkastuslautakunta suosittelee, että työhyvinvoinnin kehitystä seurataan myös esim. johtavien viranhaltijoiden pitämättömien vuosilomien seurannalla.

Tarkastuslautakunta toteaa, että hyvät tulokset työhyvinvoinnissa on keskeinen tekijä osaavan henkilöstön saamisessa ja pitämisessä.

Ulkoistetut palvelut

Tarkastuslautakunta oli etukäteen pyytänyt itselleen kopiot ict- ja taloushallinnon ostopalvelusopimuksista. Kokouksessa 11.11.2022 hallintopäällikkö ja kunnanjohtaja selvittivät tarkastuslautakunnalle, millä tavoin seurataan ulkoistettujen palveluiden laatua ja sopimuksenmukaisuutta.

Tarkastuslautakunnalle selvitettiin myös Sarastia Oy:n ja IPP Oy:n laskutuksen kehitystä.

Sarastian sopimuksen mukaan palveluntuottaja raportoi tilaajalle toteutuneista palvelutasoista ja niiden alittamisen johdosta maksettavista sanktioista sekä tehdyistä toimenpiteistä jälkikäteen laatupalavereissa. Palveluntuottajan tavoitteena on laatutasojen automaattinen raportointi.

Sopimuksen mukaan, mikäli sopijapuolet ovat sopineet palvelutasoja koskevista sanktioista, kunnalla on oikeus saada vahingonkorvausta palveluntuottajasta johtuvan palvelutason alituksen johdosta aiheutuvasta välittömästä vahingosta siinä määrin, kuin vahinko ylittää sovitun palvelutasosanktion.

IPP:n palvelusopimuksen mukaan palveluun kuuluva raportointi käydään läpi kuukausittain seurantapalavereissa.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan kunnan saamat ICT-palvelut ovat olleet sopimuksen mukaisia. Sopimuksella on kiinteä kuukausihinta.

Ulkoistetun taloushallinnon palveluiden osalta todettiin, että palvelu ei ole aina toiminut toivotulla tavalla. Saadun selvityksen mukaan kunta on palvelun ostajana useasti reklamoinut Sarastian puutteellisista palveluista.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kunta aktiivisesti valvoo ulkoistamissopimusten ehtojen toteutumista. Tarkastuslautakunta toteaa myös, että mahdollisista sopimukseen liittyvistä puutteista tulee reklamoida sopimusehtojen mukaisesti ja että valvontaan liittyneet toimenpiteet tulee dokumentoida asianmukaisesti niin että ne ovat jälkikäteen todennettavissa.

Hyvinvointilautakunta/ kirjasto- ja kulttuuri:

Kirjasto- ja kulttuurisihteeri on 11.11.2022 kokouksessa esitellyt tarkastuslautakunnalle kirjasto- ja kulttuuritoimen toimintaa. Saadun selvityksen mukaan kirjastotoimelle kohdistuu kirjasto- ja kulttuurisihteerin työpanoksesta 90 % ja 10 % kulttuuritoimeen.

Tarkastuslautakunnalle jaettiin kirjasto- ja kulttuuritoimen talousarvion toteutumätietoja ajalta 1-9 2022. Vuosibudjetin suuruus on noin 90 t€ ja toteutuma on olennaisilta osin budjetin mukainen.

Tarkastuslautakunnalle jaettiin selvitys toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta ja kirjastotoimeen liittyviä tilastotietoja. Saadun selvityksen mukaan lainauksia on ollut 4.11.2022 mennessä 12 133 kpl joka on 2,8 % enemmän kuin vuonna 2021.

Kirjasto- ja kulttuurisihteeri selvitti tarkastuslautakunnalle kulttuuritoimen toimintaan liittyviä asioita. Kulttuuritoimen osuus on pieni.

Toiminnan kehittämiseen liittyvänä asiana tuotiin esille kirjaston lainausautomaatin mahdollinen hankinta. Automaatti mahdollistaisi laajemmat aukioloajat nykyisellä henkilöstöllä.

Rehtori/sivistystoimenjohtaja on selvittänyt tarkastuslautakunnalle hyvinvointilautakunnan alaisen toiminnan tuloksellisuuteen ja tavoitteiden saavuttamiseen liittyviä asioita.

Saadun selvityksen mukaan toiminta on olennaisilta osin ollut valtuuston asettamien tavoitteiden mukaista. Taloudellisten tavoitteiden osalta todettiin, että tilinpäätöksen mukaan toimintatuottojen talousarviototeutuma oli 75 %, toimintakulujen 101 % ja toimintakatteen 104 %.

Toiminnallisena tavoitteena on ollut mm. lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan ja harrastustoiminnan kehittäminen. Tavoite on muutama vuosi sitten noussut esille, kun on huomattu että lasten fyysinen kunto on Siikaisissa selkeästi keskimääräistä heikompi. Tilanteen parantamiseksi on tämän jälkeen tehty erilaisia konkreettisia toimenpiteitä, esimerkiksi perusopetuksen valinnaisuutta on suunnattu liikuntaan ja koulun yhteydessä järjestetään lähes 20 tuntia erilaista liikuntakerhotoimintaa viikossa.

Tehtyjen toimenpiteiden positiivisen vaikutuksen voi nähdä koulun ja koululaisten arjessa. Tämän lisäksi vaikutus on voitu todentaa mittaamalla, kun koululaisten move-mittausten tulokset ovat parantuneet.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tehtyjä toimenpiteitä jatketaan, uusia toimenpiteitä haetaan ja että tehtyjen toimenpiteiden vaikutusta seurataan aktiivisesti.

Elinvoimalautakunta:

Elinvoimalautakunnan alaista toimintaa on arvioitu teknisen johtajan kuulemisessa 14.4.2023 ja tutustumiskäynnillä teknisen toimen varaston rakennustyömaalle 13.1.2023.

Arvioinnin pohjana on ollut viranhaltijan täyttämä arviointilomake. Lomakkeella oli esitetty toiminnan tuloksellisuuteen ja talousarviotavoitteisiin liittyviä kysymyksiä, joihin tekninen johtaja oli laatinut vastaukset.

Saadun selvityksen mukaan toiminta on ollut olennaisilta osin toiminnallisten tavoitteiden mukaista. Taloudellisten tavoitteiden osalta todettiin, että elinvoimalautakunnan toimintatuottojen talousarviototeutuma oli 114 % ja toimintakulujen 88 %. Lautakunnan toimintakatteen talousarviototeutuma oli 66 %.

2.2. Koko kuntaa koskevat taloudelliset tavoitteet

Toimintatuotot 1,8 M€ olivat 122 t€ suuremmat kuin talousarviossa. Toimintakulut 12,1 M€ olivat 1,1 M€ pienemmät kuin talousarviossa. Verotulot olivat 5,3 M€, joka on 352 t€ enemmän kuin talousarviossa. Valtionosuudet olivat 5,8 M€, joka on 31 t€ enemmän kuin talousarviossa.

Kunnan vuosikate oli ylijäämäinen 776 t€. Vuoden 2021 talousarviossa vuosikatteen oli arvioitu muodostuvan alijäämäiseksi talousarvioon tehtyjen muutosten jälkeen -832 t€.

Tilikauden tulos muodostui suunnitelman mukaisten poistojen jälkeen ylijäämäiseksi 270 t€, mikä on sama kuin tilikauden ylijäämä. Taseen kertynyt ylijäämä oli tilinpäätöksessä 5,2 M€.

Talouden suunnittelun näkökulmasta tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota kuntatalouden huomattavan epävarmaan tulevaisuuteen. Hyvinvointialueuudistus, valtion rahoituksen epävarmuus sekä laskeva asukasluku lisäävät epävarmuutta.

Kunta on maksanut vuoden 2021 aikana kaiken korollisen vieraan pääoman pois ja on ollut tilinpäätöshetkellä velaton. Velattomuus kertoo mm. siitä, että investoinnit on voitu tehdä tulorahoituksella. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kunnanhallitus seuraa aktiivisesti investointien toteuttamista ja mahdollisen korjausvelan kertymistä.

Kunnan talousarviossa oli investointimenoja varten varattu yhteensä 1,1 M€. Investointimenot toteutuivat 956 t€:n suuruisina (87,2 %).

3. KUNTAKONSERNI

Toimintakertomuksessa on tehty selkoa, miten valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet kuntakonsernin toiminnassa. Kuntakonserniin kuuluu neljä kuntayhtymää. Kunnalla ei ole tytäryhteisöjä. Toimintakertomuksen selvitys kohdistuu konsernijohdon toimintaan, kunnan edustajien toimintaan kuntayhtymissä ja siihen, miten kuntayhtymille kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tai muutoin asetetut tavoitteet ovat toteutuneet.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan toimintakertomuksessa on annettu riittävästi selvityksiä kuntakonsernia koskevista asioista.

Konsernin kertynyt ylijäämä oli 3 989 €/asukas, lainat ja vuokravastuut 1 256 €/asukas ja laskennallinen lainanhoitokate 9,84. Tuloslaskelman osoittama vuosikate oli poistoista 142 %.

4. YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta on suorittanut lakisääteisen arviointitehtävänsä ja jättää vuoden 2022 arviointikertomuksen kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Siikaisissa 12.5.2023

Hannu Heikintalo
puheenjohtaja

Vesa Viljanen

Anneli Lahtinen

Toivo Fridfelt

Heli Harju

